

Sınavlara Hazırlıkta

▶ 35 YILLIK DENEYİM ◀

TYT

Felsefe

Soru Bankası

- ▶ *YENİ SINAV SİSTEMİNE UYGUN
ÖSYM TARZINDA SORULAR*
- ▶ *YENİ MÜFREDATA UYGUN*
- ▶ *AKILLI TAHTAYA UYUMLU*

Aydın Yayınları

ÖN SÖZ

Sevgili Genç,

Sen sandığından çok daha fazlasısın! Geleceğin mimarı, bir bütünün parçasısın. Bireysel olarak kendini ne kadar geliştirirsen geleceğe en büyük, en güzel katkıyı sağlamış olacaksın. Bu yolda ilk hedefin; kendini ifade edebilen, iletişim kurabilen, bilgi ve teknolojiyi hedefleri doğrultusunda kullanabilen bir birey olmak olmalı. Bütün bunları yaparken insana, düşünceye, ahlakî değerlere ve kültürel mirasa saygılı olmalı ve bu değerleri yaşatmalısın. Bütün bu beceri ve değerlere sahip olabilmek için yapacağın yegane şey aldığın eğitim ve öğrenimi doğru şekillendirebilmek. Bu yolda yazarlarımızın çok boyutlu düşünüp planlayarak hazırladıkları bu kitabın eğitim – öğrenim hayatına sağlayacağı en küçük katkı bile bizi son derece mutlu edecektir.

Değerli Öğretmenler,

Geleceğimizin teminatı gençlerin yukarıda belirttiğimiz nitelikte bireyler olarak yetişmeleri kuşkusuz önce ailelerinin sonra da sizlerin katkılarıyla gerçekleşecek. Bu kutsal görevde başarınızın sırrı başta insanî değerleriniz olmak üzere yöntem ve teknikleriniz olacaktır. Bu büyük sorumluluğu gerçekleştirme yolunda elinizdeki bu kaynak belki çok küçük bir etken olacak ancak küçük adımların büyük yeniliklerin habercisi olduğu düşüncesiyle AYDIN Yayınları olarak AYDIN Nesiller yetiştirme yolunda daima yanınızda olacağımızı bilmenizi isteriz.

Küçük adımlarınızla büyük değişimlere katkı sağlamanız dileğiyle...

AYDIN YAYINLARI AİLESİ

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: FELSEFEYE GİRİŞ

FELSEFEYİ TANIMA	9
FELSEFEYLE DÜŞÜNME	19

2. BÖLÜM: FELSEFE TARİHİ

İLK ÇAĞ FELSEFESİ	31
ORTA ÇAĞ FELSEFESİ	63
RÖNESANS VE 17. YY FELSEFESİ	95
18. YY - 19. YY FELSEFESİ	127
20. YY FELSEFESİ	159

3. BÖLÜM: SİSTEMATİK FELSEFE

VARLIK FELSEFESİ	193
BİLGİ FELSEFESİ	203
BİLİM FELSEFESİ	213
AHLAK FELSEFESİ	223
DİN FELSEFESİ	233
SİYASET FELSEFESİ	243
ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ	253

FELSEFE TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ	263

CEVAP ANAHTARI	268

1. BÖLÜM

FELSEFEYE GİRİŞ

1. Aynı soruyu iki filozofun birbirinden çok farklı şekilde yorumlaması normaldir. Fakat aynı filozofun bir görüşünde çelişkili cevaplara yer vermesi normal karşılanmayacaktır. Düşüncelerinde çelişkiye düşmüş bir kişinin ortaya koyduğu fikirler felsefi nitelik taşımayacaktır.

Bu durum felsefi düşüncenin hangi temel özelliğini vurgulamaktadır?

- A) Birleştirici olma   B) Sorgulayıcı olma
C) Öznel olma   D) Tutarlı olma
E) Genel olma

2. • Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunamayacağını gösterir.
• Ön yargılardan kurtulmayı ve hoşgörülü olmayı sağlar.
• Toplumdaki herkesin fikirlerini özgürce ifade etmesinin gerekliliğini anlatır.

Sıralanan maddeler aşağıdaki hangi soruya cevap niteliğindedir?

- A) Felsefi bilginin doğruluğu kanıtlanabilir mi?
B) Felsefi bilgi birikimsel olarak ilerler mi?
C) Daha rahat ve konforlu bir yaşam mümkün mü?
D) Evreni bir bütün olarak açıklayabilir miyiz?
E) Felsefeye neden ihtiyaç duyarız?

3. İlk filozoflar dış dünyaya baktıklarında öncelikle bir çokluk gözlemlemişlerdir. Bu nedenle ilk filozoflar doğa filozofları olarak adlandırılmışlardır. Onlar madde dünyasında, nesnenin en son bölünemeyecek bileşkesini araştırıyorlardı.

Bu parçaya göre felsefenin ilk ortaya çıkan alt dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Etik   B) Estetik
C) Ontoloji   D) Epistemoloji
E) Siyaset felsefesi

4. Bilgi üretme ve ürettiği bilgiyi aktarabilme yetisi ile diğer varlıklardan ayrılan insan, aynı zamanda bu özelliği üzerinde düşünme niteliğine sahiptir. Bilginin değeri, nelerin bilgi nesnesi olabileceği, gerçek bilgi ile bilgi sanılanı neyin ayracağını bilen yine insandır.

Bu parçada felsefenin hangi alt dalı vurgulanmıştır?

- A) Ontoloji   B) Etik   C) Estetik
D) Epistemoloji   E) Bilim felsefesi

5. Pierre Boyle, bilgeliği, hakikati aramak için sonuna dek gitme gibi yürekli bir özlem, yanlış anlayışları ve ön yargıyı bir yana atmak gibi korkusuzca bir çağrı olarak, hiçbir şeyin akla yasak olmadığını sarsılmaz bilinci olarak yorumlar.

Buna göre;

- I. özgür düşünce,
II. kısıtlamasız sorgulama,
III. önkabulü onaylama

durumlarından felsefenin kapsamında yer almayanlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) II ve III   E) Yalnız III

6. Eski felsefenin çıkışı, mitolojinin toplumsal bilincin üzerinde hâlâ egemen olduğu, sınıflı toplumun oluşum dönemiyle çakışmaktadır. Gerçekten, ilk filozoflar, geleneksel mitolojik dünya görüşüyle çatışmaya girdikleri için filozof idiler.

Bu durum felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Eleştirelilik   B) Evrensellik
C) Refleksiflik   D) Temellendirilebilirlik
E) Bütünsellik

7. Fransız maddecilerinin öğretisine göre, felsefi bilgelik soğukkanlı bir düşünüş ve olup bitenin değerlendirilmesinden ibaret olmamalıdır. Çağrısı militan olmalı; geçmişe, tiranlığa, bilgisizliğe ve tembelliğe kölecesine tapınmayı açığa vurmali, hakikati, insanlığı ve mutluluğu yaymalı, insan yaşamının akılcı biçimde yeniden düzenlenmesini geliştirmelidir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bilgelik, akli dışlayamaz.
B) Bilgelik, temeline sorgulamayı almalıdır.
C) Bilgelik, bitmek bilmez bir hakikat arayışıdır.
D) Bilgelik, salt mantığa indirgenebilir.
E) Bilgelik, bilgisizliğe açılmış bir savaştır.

8. Bilgelik vardır, çünkü insan soyu için yaşamsal önem taşıyan yanıtlanması gereken büyük sorular vardır; bu sorular insanların zihninde biçimlenir ve yanıtlanmadan bırakılmaz. Yanıtlar hazır ve tam bir çözüm sağlamasa bile, her zaman daha gelişmiş soruların doğru olarak ortaya konulmasına ve böylece de, er geç ortaya çıkması kaçınılmaz olan çözüme yardım ederler.

Buna göre;

- I. felsefede soruların yanıtlardan daha önemli olması,
II. soruların yeni sorulara temel oluşturması,
III. felsefede aynı konuda çok sayıda farklı fikirlerin birikmesi

durumlarından parçada dile getirilenler aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) I, II ve III   E) Yalnız III

9. "İyi de ne, kötü ne ki! Benim kendi işim, ben kendimim, ben kendim de ne iyiyim ne kötüyüm. İyinin de kötünün de benim için anlamı yoktur."

Bu parçada Stiner, felsefe alt dallarından hangisinin temel kavramlarını sorgulamaktadır?

- A) Etik   B) Estetik   C) Ontoloji
D) Epistemoloji   E) Metafizik

10. Felsefenin ortaya çıktığı dönemin hemen öncesinde bilgelik, Tanrılara (en azından onların kimilerine) atfediliyordu. Bilgelik Tanrıçası olarak Athena'ya tapılıyordu. Onun heykelleri, ayaklarına tünemiş bir baykuşla birlikte yapılırdı; baykuş, herhalde karanlıkta görebildiği içindir ki, kutsal bir kuş kabul ediliyordu. O zamanlar insanların bilgelik olarak gördüğü şey, bilmedikleri ya da anlayamadıkları şeyler konusunda bilgi sahibi olmak, özellikle kehanetti. Mitolojiye göre, Tanrılar kehanetlerle, öbür seçkin kişiler ise bilgelikle donatılmıştı. Tüm seçkin insanı erdemler gibi bilgelik de Tanrıların armağanıydı.

Buna göre, sözü edilen dönemdeki "bilgelik" anlayışı, felsefenin anlayışından hangi açıdan ayrılmaktadır?

- A) Bilginin peşinden koşmakla
B) Bilgeliği bir sevme biçimi olarak görmekle
C) Bilgiye sahip olduğuna inanmakla
D) Bilmeyi laik bir insan etkinliği kabul etmekle
E) Bilgeliği ulaşılabilecek bir hedef olarak görmekle

11. Bilgelik her şeyden önce, insanların çoğunun karşılaştığı, onlar için genelde bilinen, yani onların görüp, işitip bildiği ama kavrayamadığı şeylerin anlaşılmasını öngörür.

Buna göre;

- I. olanın ötesine yönelme,
II. olay ve kavramları anlaşılır hâle getirme,
III. var olanı ortak kabullere dönüştürme

eylemlerinden parçada tanımlanan bilgeliliğin içinde yer almayanlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) II ve III   E) Yalnız III

1. Gündelik dil çoğu kez doğru ve gerçek kelimelerini birbirine karıştırır. Aslında onlar arasında özenle ayırım yapmak daha uygun olur. Bu nesne (şu bardak, şu sandalye), bir varlık, "gerçek" diye nitelendirilir. Bu bardak gerçektir, başka deyişle vardır. Bu sandalye gerçektir. Buna karşılık "Bu bardak doğrudur, bu sandalye doğrudur (veya yanlıştır)" demenin hiçbir anlamı yoktur. Örneğin, "Bu bardak vardır, bu sandalye ahşaptır." yargısı, doğru bir yargıdır veya yanlış bir yargıdır. "Doğruluk" veya "yanlıklık" o hâlde, bir nesneyi değil, benim yargımın değerini nitelendirir.

Buna göre, doğruluk ve gerçeklik için,

- I. Doğruluk, yargıyla ilgili bir değerdir.
- II. Gerçeklik özne zihnden bağımsızdır.
- III. Varlık değil, varlığa ilişkin yargılar, doğruluk değeri alır.

saptamalarından doğru olanlarlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III
D) I, II ve III   E) I ve III

2. Spinoza şöyle diyor:

"Doğrunun işareti bizzat kendisidir. Doğru bir fikre sahip olan, aynı zamanda doğru bir fikre sahip olduğunu bilir ve bilgisinin doğruluğundan şüphe edemez. Doğru bir fikirden daha açık ve daha kesin hangi doğruluk ölçütümüz olabilir? Nasıl ışık hem kendini, hem de kendisiyle birlikte karanlıkları gösterirse, doğrunun ölçütü de kendisidir ve o aynı zamanda yanlıştır da ölçütüdür."

Spinoza'nın kullandığı bu doğruluk ölçütü "apaçıklık" olarak adlandırılır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde apaçık bir doğruluk söz konusu değildir?

- A) İnsan olduğum için düşünüyorum.
B) Aynı şeye eşit olan iki şey birbirine de eşittir.
C) Bütün papağanlar konuştuğuna göre bu papağan da konuşur.
D) Hava tahmini doğru çıktı, gerçekten kar yağıyor.
E) Bütün insanlar düşünür, bütün düşünenler insandır.

3. B'nin doğru olduğunu farz ederek A'nın doğru olduğunu kanıtlarım, A'nın doğru olduğunu farz ederek B'nin doğru olduğunu kanıtlarım. Önermeleri birbirleriyle kanıtlamam beni çıkmaza sokar. Örneğin, aklımın değerini kanıtlamak için akıl yürütmem, yani tam da değeri şüpheli olan söz konusu akli kullanmam gerekir.

Bu parçada sözü edilen "çıkılmaz" ile kast edilen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tutarsızlık   B) Yanlıklık
C) Kısırdöngü   D) Geçersizlik
E) Anlamsızlık

4. Akıl yürütme, bir şeyin doğruluğunu başka bir veya daha fazla şeye dayanarak ileri sürmedir. Bir başka deyişle, birbiriyle ilgili önermeler arasında bağ kurmaktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi akıl yürütme türlerini niteleyen bir kavram değildir?

- A) Çıkarım   B) Analoji
C) Tümevarım   D) Tümdengelim
E) Çelişiklik

5. Felsefe bilgilerimizin bütününe içeren şeyi bilmek ister. Yalnızca otantik bilgileri değil, maskeli bilgisizlikleri bile! Çünkü felsefe her zaman öncelikli bilim insanlarının, olduğu gibi açık seçik diye kabul ettikleri şeyleri sorgular.

Bu açıklama aşağıdaki sorulardan hangisine bir yanıt niteliğindedir?

- A) Felsefenin doğduğu kaynak nedir?
B) Felsefi düşüncenin hedefi nedir?
C) Felsefi bakışın bilimsel bakıştan farkı nedir?
D) Felsefenin ürettiği sonuçlar kesin midir?
E) Felsefenin eleştirelilik özelliği ne anlama gelir?

6. Son derece küçük bir zaman aralığında, saatte 120 kilometre hızla giden bir otomobilin fotoğrafını çekerseniz elde ettiğiniz resim, nesnesine "sadık" olmakla birlikte "yalancı"dır, çünkü size mutlak olarak hareketsiz bir nesnenin izlenimini verecektir.

Bu parçada aşağıdaki doğruluk ölçütlerinden hangisine yönelik bir eleştiri yapılmaktadır?

- A) Tutarlılık
B) Uzlaşım
C) Uygunluk
D) Apaçıklık
E) Yararlılık

7. Yaşamına bir merkez kazandırmak, karışıklığı düzene koyup sınıflamada kullanmak üzere bazı güvenilir kategoriler bulmak isteyen bir kişiyi düşünelim. Sayısız uyarıcının saldırısı altındadır, kendisine çelişik kanaat ve yargılar dayatılır. Bu uyarıcıları kanaat ve yargıları ayırtedebilmesini, örgütleyebilmesini ya da yargılayabilmesini sağlayacak yerleşik bazı ölçütler olmazsa, kendini kaybolmuş ve yönsüz hissedecektir. Eğer bağlanmaya değer bir ya da daha çok temel önerme bulabilirse, tecrübesini bütünleştirme, korumaya değer olanı olmayandan ayırma ve bilgisini örgütleme gücüne sahip olacaktır.

Buna göre;

- I. tutarlılık,
II. uygunluk,
III. tümel uzlaşım

Ölçütlerinden parçada önerilmekte olanlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I, II ve III
D) Yalnız II
E) Yalnız III

8. Eğer belirli bir cümle ya da önerme, bütün sistemin bir parçası olarak, doğruluğu daha önce kanıtlanmış diğer cümle ya da önermelerle tam olarak bütünleşmişse, o önerme doğrudur.

Verilen tanım, aşağıdaki doğruluk ölçütlerinden hangisine aittir?

- A) Tutarlılık
B) Uygunluk
C) Apaçıklık
D) Yararlılık
E) Uzlaşım

9. Dünyada hiç insan kalmasa, örneğin büyük bir nükleer patlama insanlığı yok etse; dünyadaki diğer varlıklar var olmayı sürdürecektir. Bunun anlamı, "gerçek" var olmaya devam ederken, "doğru"nun insanla birlikte yok olacağıdır.

Bu durum "doğru"nun aşağıdaki niteliklerinden hangisiyle ilgilidir?

- A) Gerçekle bağlantısıyla
B) Düşünen zihne gereksinimiyle
C) Nesnenin bir özelliği olmasıyla
D) Dış dünyaya yönelikliğiyle
E) Zihinden bağımsızlığıyla

10. Bütün insanlar ölümlüdür

Kant insandır

O hâlde Kant filozoftur

Verilen akıl yürütme geçersizdir. Bunun gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sonucun öncüllerden zorunlu olarak elde edilmemesi
B) Öncüllerin kendi aralarında çelişik olması
C) Çıkarımın özdeşlik ilkesine aykırı olması
D) Öncüllerin sonucu değiller nitelik taşıması
E) Sonucun geçerli, öncüllerin tutarsız olması

11. Doğrunun kişilik dışı ve nesnel olmasına karşılık, yanlışlarımız tüm varlığımızla bizi yansıtır. Bundandır ki; Aristoteles, yanlışın çok yüzlü olduğunu altını çizmiştir.

Bu bakış açısı yanlışla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisini kabul etmez?

- A) Doğrunun tersidir.
B) Bireysel etkiden kaynaklanabilir.
C) İnanca dayalı olması muhtemeldir.
D) Ön kabullerce şekillenir.
E) Bulanık bilgi temelli olabilir.

1. Halil Cibran "Ruhumuz çoğu zaman bir savaş alanıdır. Mantiğimiz ve sağduyumuz tutku ve arzularımıza karşı savaş verir." demiştir.

Benjamin Franklin ise "Tutkunuzla hareket edecekseniz, bırakın dizginleri mantığınız tutsun." demiştir.

Bu ifadelerden yola çıkarak mantıkla tutkular arasındaki çekişmede felsefenin bireye aşağıdakilerden hangisini kazandırdığı söylenebilir?

- A) Duygularını serbest bırakma
B) Mantiği geçici olarak ortandan kaldırma
C) Yaşam bilgeliği sağlayarak; mantık ile tutku arasındaki dengeyi kurma
D) İnsanın sahip olduğu kaygıları hafifletme
E) Hayatın akışı içinde karşılaşılan sorunların çözümünde yardımcı olma

2. Epiktetos'a göre "insanlar olaylar yüzünden değil, o olaylar hakkındaki düşünceleri yüzünden rahatsız olur." Marcus Aurelius, "Mutluluğunuz düşüncelerinize bağlıdır." demiştir.

Verilen iki düşüncenin ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel düşünceleri dikkate almaları
B) Dogmatik fikirleri önemsemeleri
C) Faydaya dönük düşünceleri önemli bulmaları
D) Düşüncenin niteliğini vurgulamaları
E) Mutluluğu önemli saymaları

3. Bu kavram bir tezi, bir görüşü desteklemek, doğrulamak veya güçlendirmek üzere getirilen, bir ya da daha fazla sayıda öncül ya da kabulden belli bir sonucun çıkarsandığı kanıtlama tarzıdır. Buna göre, geçerli ya da geçersiz olduğu söylenebilirken doğru ya da yanlış olduğu söylenemez.

Tanımı verilen felsefi kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Temellendirme
B) Tutarlılık
C) Önerme
D) Argüman
E) Gerçeklik

4. Bir felsefe sorusu, bir "nedir" sorusudur. Bu nedir'de şaşmayla karışık bir araştırma dileği açığa çıkar. "Nedir", doğrudan doğruya anlama yapışıktır. "Nedir", "..... anlamı nedir?" ile aynı şeydir. Bütün felsefe sorularını bu kalıba dökebiliriz. Örneğin, "iyi nedir?" sorusunu soran, kendisine bir felsefe sorusu sormuşsa, aslında "iyi sözünün anlamı nedir?" sorusunu sormuştur.

Buna göre, bir felsefe sorusunun amacı nedir?

- A) Kavram ya da kavram öbeğinin açıklanması
B) Yanıtın kendisine dönük sorgulamasının yapılması
C) Etiğin temel kavramlarının belirlenmesi
D) İyi eylemin doğasının ne olduğunun ortaya konulması
E) Dilin olanaklarının açığa çıkarılması

5. "Güneş dünyanın etrafında dönmektedir." önermesi Batlamyusçu gök bilginlerine doğru görünmüş olabilir, ancak biz bugün onların yanlış olduğunu biliyoruz. Çünkü, "Dünya güneşin etrafında dönmektedir." önermesi doğrudur ve bu doğruluğun güneş ve dünyanın bize nasıl görüldüğüyle bir ilgisi yoktur.

Bu durum aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Bir önermenin doğru gibi görünmesiyle doğru olması arasında fark vardır.
B) Önergelerin doğruluğunu belirleyecek yöntem mantıksal analizdir.
C) Bilimsel önergelerin doğruluğu kesin kanıtlara dayanır.
D) Doğruluk, insan zihninin bir ürünü olduğundan görelidir.
E) Önergeler ortaya atıldıkları zaman dilimine bağlı olarak doğru veya yanlış olurlar.

6. Herhangi bir yargının doğruluğu söz konusu olduğunda;

- I. Bu yargı, duyu algısından gelen delillerle mi desteklenmektedir?
- II. Apaçık öncüllerden mantıksal olarak mı çıkarılmaktadır?
- III. İnsanların çoğunluğunca mı kabul edilmektedir?
- IV. İçinde herhangi bir çelişki barındırmakta mıdır? soruları sorulabilir.

Aşağıdakilerden hangisi, verilen soruları karşılayan kavram olarak yukarıdakilerle eşleştirildiğinde açığa kalır?

- A) Apaçıklık   B) Yarar   C) Uygunluk
D) Tutarlılık   E) Tümel uzlaşım

7. ...., gizli anlamı görünürdeki anlam doğrultusunda deşifre etmekten, görünürdeki anlamın içerdiği anlam düzeylerini aşmaktan ibaret olan bir düşünce çalışmasıdır.

Paragrafta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Yorum   B) Anlam   C) Çıkarım
D) Analoji   E) Paradoks

8. "Bir sınıftaki 30 öğrenciye öğretmen gökkuşağındaki en güzel rengin ne olduğunu sorarsa pek çok değişik cevap alabilir. Ancak 3 kere 8'in kaç ettiğini sorarsa tüm sınıf aynı cevabı vermek zorundadır. Çünkü şimdi cevap veren aklın ta kendisidir."

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılır?

- A) Mantıksal doğruluk kesinlik içerir.
B) Bilginin doğruluğu insana göreler.
C) Çoğunluğun kabulleri doğruyu belirler.
D) Çelişki içermeyen yargı doğrudur.
E) Kullanım değeri doğruluğun ölçütüdür.

9. "Günlük yaşayışımızda soruların çoğu eylemlerle ilgilidir; pratiğin içine gömülmüştür. Sorandaki belli bir gereksinmenin, eylemlerden ayrılmayan bir eksikliğin dile getirilmesidir. Bu eksiklik ya bir yaptırma ile giderilir ya da yapmada belirmiştir. Günlük sorular pratik yönelmelerimizin önemli bir kurucusudur."

Aşağıdakilerden hangisi parçada açıklanan tarzda bir soru değildir?

- A) Öğrenmelerimi nasıl daha verimli hale getirebilirim?
B) Nasıl daha çok arkadaş edinebilirim?
C) Toplumsal saygınlığımı yükseltebilmemin yolu nedir?
D) Niçin ahlaklı davranmalı, iyi eylemlere yönelmeliyim?
E) Ekonomik ihtiyaçlarımı karşılamamanın kolay yolu var mıdır?

10. "Felsefede nihai sorular önceden belirtilemez. Felsefe bir araştırmadır. Araştırma, sorularını sık sık yenileyen bir çalışma biçimidir. Her araştırma biçimi felsefede yeni sorulara açıktır. Nerde sorular hep aynı kalmışsa, felsefe orada araştırma olmaktan çıkmış demektir."

Nermi Uygur'un, "Bir Felsefe Sorusu Nedir?" adlı makalesinden alıntılanan bu parçaya göre felsefe için yapılan;

- I. soruların cevaplardan önemli olduğu,
- II. aynı sorulara farklı cevapların verildiği,
- III. yeni sorularla düşünce evreninin genişletildiği bir alandır

saptamalardan doğru olanlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III
D) Yalnız II   E) Yalnız III

2. BÖLÜM

FELSEFE TARİHİ

1. Varlığın ilk nedenini ele alan doğa filozoflarından; Thales için bu neden, su
Anaximenes için hava,
Demokritos için atom,
Empedokles için hava, su, toprak ve ateştir.

Bu kabulleriyle adı geçen filozoflar aşağıdaki düşünce gruplarından hangisinin içinde yer alırlar?

- A) Varlık maddedir.
B) Varlık düşüncedir.
C) Varlık hem madde hem de ruhtur.
D) Varlık sürekli akış hâlinindedir.
E) Varlık fenomendir.

2. Antik Yunan doğa düşünürlerinde; matematik, fizik, kimya, biyoloji, astronomi, bilimlerinin ilk çirdekleri; filizleri gizlidir. Pythagoras ve Platon'un matematik bilimine olan tutkunlukları, Herakleitos, Demokritos, Aristoteles ve Epiküros'un fizik, kimya ve astronomi bilimine kaynaklık edebilecek görüş, gözlem ve deneyleri felsefe tarihinin sayfalarında açık bir biçimde yer almaktadır.

Bu açıklama aşağıdaki yargılardan hangisini temellendirir?

- A) İlk filozoflar aynı zamanda ilk bilim insanlarıdır.
B) Felsefe bilimlerin eleştirisi ile başlamıştır.
C) İlk filozoflar öncelikle insanın bilme gücünü sorgulamışlardır.
D) Felsefenin temelinde matematiksel düşünme yer alır.
E) Bilim ve felsefe farklı iki bilme alanıdır.

3. • Presokratik felsefe (doğa felsefesi)
• İnsan felsefesi
• Sistematik felsefe

Verilen felsefi ayrımlar, aşağıdaki felsefe dönemlerinden hangisinin altında yer almaktadırlar?

- A) Roma felsefesi
B) Helenistik felsefe
C) Helenik felsefe
D) Skolastik felsefe
E) Rönesans felsefesi

4. Felsefe tarihini incelemenin amacı, niye her biri kendine özgü olan felsefelerin ortaya çıktığı; bunların niye tarihin belirli bir anında belirli bir insan tarafından ortaya atıldığı, felsefi içerik taşıyan düşünce ile diğerlerinin karşılaştırılması ve sonuçta felsefeyi sürdüren dinamizmin ne olduğu sorularına yanıt aramaktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi felsefe tarihini inceleyenlerin amaçlarından biri olamaz?

- A) Felsefenin ne zaman ve kiminle başladığını öğrenmek
B) Felsefeyi, felsefi içerik taşımayan görüşlerden ayırmak
C) Felsefeyi yaratan ve sürdüren dinamikleri anlamak
D) Her felsefenin kendine özgü olan yanlarını bulmak
E) Felsefeyi yaşanan çağın koşullarından soyutlamak

5. Felsefe Antik dünyada doğanın değişimi ve insanın siyasal niteliğine ilişkin görüşleri yansıtır. Orta Çağ boyunca Tanrı'ya ve dinsel yaşama ağırlık verir. Rönesans'tan günümüze kadar ise "bilim" dediğimiz doğayı anlama ve doğa güçlerini denetim altına alma eylemine öncelik verir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozoflar her dönemde gerçeğin bilgisine ulaşmayı amaçlamışlardır.
B) Felsefi düşünce bilimsel düşüncenin etkisi altındadır.
C) Her dönemde felsefe, o döneme özgü yaşantı biçiminin niteliğini taşır.
D) Felsefe, özgür ve eleştirici tutumu ile her dönemde insanı yüceltmıştır.
E) Felsefe, din düşüncesinin aşılmasıyla ortaya çıkmıştır.

6. İlk doğa filozofları dış dünyaya baktıklarında bir çokluk gözlemlemişler ve bu çokluğun ancak ve ancak onun kendisinden çıktığı ya da türediği bir birliğe indirgenebildiği zaman, anlaşılır hale gelebileceğini düşünmüşlerdir.

Bu durumda ilk doğa filozofları için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bireyin kendisini, içinde yaşadığı toplumu daha iyi tanımasını sağlamışlardır.
B) Dış dünyadaki varlıkların kendisinden doğduğu ilk nedeni belirlemeye çalışmışlardır.
C) İnsan yaşamının son amacının ne olduğunu ve ne olması gerektiğini ele almışlardır.
D) Bireyin elde ettiği bilgileri pratik yaşama geçirecek, gündelik hayatı kolaylaştırmasını gerçekleştirmişlerdir.
E) İnsanın doğa yanında siyasetle ilgilenmesini olanaklı hale getirmişlerdir.

7. Çin ve Hint felsefesinin çoğunlukla, gerçek felsefeye özgü temel bir özellik olarak karşımıza çıkan argümantatif (tartışmalı) yapıdan birçok durumda yoksun kaldığını öne sürülür. Böyle bir argümantatif yapıyı hayata geçiren Yunanlı filozoflar, oluşturdukları metafizik üzerinden, bilim ve felsefenin algısal görüşlerin ötesine geçerek dünyayı ve varlığı anlamlı kılma yönünde rasyonel bir faaliyet olduğunu göstererek, aslında bir anlamda felsefe yapmanın standardını belirlediler. Yunanlılar, nihayet felsefeyi kuşaktan kuşağa aktarılan bir sözler ya da hikmetler bütünü olmaktan çıkararak, yazılı bir gelenek üzerinden ifade etmenin ve yazı üzerinden diyalektik bir tarzda tartışmanın ortamı haline getirdiler.

Buna göre;

- I. anlam arayışının aracı olarak akli temele alma,
II. farklı fikirlerin çatıştığı bir tartışma geleneği yaratma,
III. özlü sözlerden ve hikmet arzusundan kaynaklanma

durumlarından Yunanlılar için geçerli olanlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) I, II ve III   B) Yalnız I   C) I ve II
D) II ve III   E) Yalnız III

8. Felsefe tarihinin başlangıcında yer alan ilk filozof Thales'tir. Yaklaşık 2500 yıllık bir tarihe sahip olan felsefenin gelişimi Thales'in ardından pek çok insanın bu alana hizmet etmesiyle sağlanmıştır. Felsefeyle ilgilenen, felsefi düşünceler ortaya koymak isteyen bir insanın, bu birikimden habersiz olarak ortaya koyacağı her ürün, susuz kalmış bir çiçeğe benzecektir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Kişisel düşünceler oluşturmanın
B) Felsefe tarihini bilmenin
C) Otoritelere saygı duymanın
D) Uygun soru sormanın
E) Bilmeyi istemenin

9. "Tarihteki bir filozofun getirdiği bir önerme, bir örnekleme, bir soru ya da kavram, bizlere yeni ufuklar açabilir. O'nun sorusu, bizde cevap olarak yankılanabilir. Tarihteki bir önerme bizde bir öğreti olarak karşılık bulabilir." **diyen ve felsefeye ilgi duyan bir kişi felsefenin hangi alt dalıyla mutlaka ilgilenmelidir?**

- A) Bilgi felsefesi   B) Varlık felsefesi
C) Ahlak felsefesi   D) Siyaset felsefesi
E) Felsefe tarihi

10. İnsanlar önceleri mitolojik bir yaklaşımla varolanı kavramaya çalıştılar. Mitolojiden sonra evreni ve dünyayı anlamakta insana dinsel açıklamalar yardımcı oldu. Fakat insanlar ne dinsel ne de mistik öğretilerle yetindi. Yani insan, kendi akıl ve düşüncesiyle var olan her şeyi sorgulayarak felsefeyi ortaya çıkardı.

Bu açıklamaya göre felsefeyi ortaya çıkaran etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mitolojinin yeterli bulunması
B) Akla ve mantığa dayanılması
C) İlgi duyulan konuların çeşitlenmesi
D) Bilimsel düşüncenin şekillenmesi
E) Yaşamın kolaylaştırılmasına ihtiyaç duyulması

1. ...., tarihsel olarak Orta Çağ düşüncesiyle tam tamına örtüşecek şekilde Roma İmparatoru Theodisius'un 395 yılındaki ölümüyle veya Cermen kabilelerin 4. yüzyılın sonlarına doğru Roma sınırları içinde yerleşik bir düzene geçişleriyle başlar ve İstanbul'un Türkler tarafından fethedildiği tarih olan 1453 yılında sona erer.

Parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) İlk Çağ felsefesi
B) Helenistik felsefe
C) Hristiyan felsefesi
D) Rönesans felsefesi
E) Aydınlanma felsefesi

2. Orta Çağ felsefesi, felsefenin antik felsefe ile modern felsefe arasında kalan yaklaşık bin yıllık dönemine karşılık gelir. Bu dönemin felsefesi genel olarak Hristiyan felsefesi ile İslam felsefesidir. Farklı geleneklerinin varlığına rağmen, Orta Çağ felsefesi birlikli bir bütün meydana getirir. Bunun en önemli nedeni, gerek İslam gerekse Hristiyan felsefesinin kendi dini geleneğine Antik Yunan felsefesini eklemiş olmasıdır. Buna göre iki felsefe geleneği arasındaki en önemli farklılık birbirlerinden tarihsel olduğu kadar içerik olarak da ayrılık sergileyen dinlerin üzerine bina edilmiş olmalarıdır.

Buna göre;

- I. Belirli dinsel gelenekler temele alınarak geliştirilmiştir.
II. Antik Yunan felsefesinden beslenmiş bir felsefedir.
III. Hristiyan ve İslam felsefesini ortak felsefi bir zeminde birleştirmiştir.

verilen saptamalardan doğru olmayan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) II ve III   E) Yalnız III

3. İlk Çağ felsefesiyle Yeni Çağ felsefesinin tersine, dini öğretileri temellendirme çabası sergileyen, dinle ilgili olan, dinden etkilenmiş felsefedir. Bu felsefeyi niteleyen temel özellik, dini öğretiyle felsefi spekülasyon veya teoloji ile felsefe arasındaki ilişkinin son derece güçlü oluşudur.

Parçada sözü edilen felsefi dönem aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılır?

- A) Rönesans   B) Aydınlanma   C) Antik Çağ
D) Orta Çağ   E) Modern Çağ

4. Orta Çağ'da felsefi düşünce dinden, dinin dogmalarından etkilendiği gibi, din de felsefi düşünceden yoğun bir biçimde etkilenmiştir.

Bu açıklama aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Orta Çağ felsefesinin ana problemi dini dogmalara teorik bir çerçeve sağlamak olmuştur.
B) Orta Çağ'da felsefi düşünce dinden etkilendiği kadar, din de felsefi düşünceden etkilenmiştir.
C) Felsefe ortaya çıktığı günden bugüne kadar hep var olmuştur ve olmaya devam edecektir.
D) Orta Çağ'da insanın tüm eylemleri dini dogmalara uygunluk açısından değerlendirilmiştir.
E) Orta Çağ felsefesi dini dogmaların sınırlarını aşmamış, bir ilerleme gösterememiştir.

5. Orta Çağ düşüncesinde Tanrı, doğal hukukun olduğu kadar yönetme hak ve yetkisinin de kaynağında bulunur. Kral ya da padişahlar yönetme hak ve yetkisini Tanrı'dan alıp, bu yetkiyi onun adına kullanırken, erdemli ve adil bir toplum inşa etme amacı güderler ve yalnızca O'na hesap verme ihtiyacı duyarlar.

Parçada Orta Çağ düşüncesinin aşağıdakilerden hangisine yönelik genel tutumu verilmiştir?

- A) Ahlâk   B) Din   C) Siyaset
D) Toplum   E) Adalet

6. Orta Çağ etiğinde, Tanrı ahlaki değerlerin nesnellliğini temin edecek şekilde, insanlara uymaları gereken kural ve yükümlülükleri bildiren ahlak yasasının kaynağında bulunur. O, doğal dünyanın sınırları içinde gerçekleşecek bir mutluluk hedefini ahlaki hayatın nihai amacı olarak konumlayan antik veya modern felsefenin tersine, ahlaki hayatın en yüksek amacı olarak ebedi saadeti ileri süren Orta Çağ etiğinde, aynı zamanda varılacak yeri veya hedefi de verir.

Bu durum Orta Çağ felsefesinde aşağıdakilerden hangisinin varlığını temellendirir?

- A) Teolojiye bağlı etik
B) Modern ahlakın temeli
C) Mutluluk amaçlı erdem
D) Evrensel ahlakın ödeve bağlanması
E) Doğa yasasının temele alınması

7. Orta Çağ'ın ana bakış açısı Antik Çağ'ın iki önemli düşünürü olan Platon ve Aristoteles ile Kilise Babaları'nın düşündüklerinde ve inandıklarında değişmez doğruların gizli olduğudur.

Bu durum Orta Çağ felsefesinin aşağıdaki özelliklerden hangisine sahip olmasına yol açar?

- A) İlk neden sorunuyla ilgilenme
B) Devlet yönetiminde etkin olma
C) Dogmatik olma
D) Din adamlarınca işlenme
E) Topluma düzen verme

8. Orta Çağ felsefesine hakim olan düşünceye göre, esasen bu dünya geçici ve yalan bir dünyadır. Duyusal algılarımız ve buna bağlı olan bilgilerimiz yanıltıcıdır. Asıl gerçek olan Tanrı'nın iradesidir. En yüksek erdem ve mutluluk bunu bilmektir.

Bu durumda Orta Çağ felsefesi için erdem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haz peşinde koşma
B) Yararlı olanı seçme
C) Tanrı'ya sığınma
D) Dünyasal değerlere önem verme
E) Mutluluğu isteme

9. Tıpkı modern dönemde, bir filozofun düşüncelerini oluştururken zorunlu olarak eldeki bilimsel bilgileri dikkate alması gibi, Orta Çağ'da da filozof imanın verilerini temele almış, bu verileri anlamlandırmak, açıklıkla ifade etmek için aklın ya da Yunan felsefesinin araçlarından yararlanmıştır. Bu yüzden antik felsefenin merkezinde doğanın ve insanın, modern felsefesinin merkezinde ise bilginin ve insanın bulunduğu yerde, Orta Çağ felsefesinin merkezinde ..... vardır.

Parçada boş bırakılan yere gelmesi gereken kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Arkhe B) Ahlak C) Ödev
D) Erdem E) Tanrı

10. Tek tanrılı dinlerin ortaya çıkışı, başka her şey bir yana, Orta Çağ felsefesinde felsefenin merkezine teolojik konu ya da problemlerin geçtiği anlamına gelir. Nitekim Orta Çağ felsefesinin farklı gelenekleri arasında temel konular olarak Tanrı'nın varoluşu ve doğasıyla, yaratılışın anlamıyla, insan varlıklarının doğası ve amacıyla ilgili tartışmaların merkezinde olması anlamında tam bir konu ortaklığı vardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Orta Çağ felsefesinin temel tartışma konularından değildir?

- A) Tanrı'nın varlığı
B) Ana madde sorunu
C) Evrenin yaratılışı
D) Vahyin imkânı
E) Tanrı-evren ilişkisi

11. Orta Çağ felsefesinin merkezinde Tanrı vardır. Bu nedenle Tanrı merkezli bir felsefedir.

Bu durumda aşağıdaki konulardan hangisi Orta Çağ felsefesinin ilgi alanı içinde yer almaz?

- A) Tanrı ve Tanrı'nın varoluşu problemi
B) İman ya da otorite ve akıl ilişkisi problemi
C) Tanrı-evren ilişkisi problemi
D) Beden-ruh ilişkisi problemi
E) İnsan - güzellik ilişkisinin doğası problemi

1. Rönesans'ın insancı eğilimleri her şeyden önce sanatta, özellikle edebiyatta anlatımını buldu. Bir başka deyişle, insancılık felsefi derinliğine sanatsal üretimler içinde kavuştu. Felsefenin dinbilime bağımlı olduğu uzun yüzyıllardan sonra etkin bir felsefi araştırmanın birdenbire ortaya çıkması beklenemezdi. Daha önce de belirlediğimiz gibi, bu dönemin yaratıcı aydınları eski çağ yapıtları araştırmasından giderek yeniden insan değerlerine ve dünya değerlerine yöneldiler. Artık bireyselliğin öne çıktığı dönemler başlıyordu. Çoktandır değeri unutulmuş ya da görmezden gelinmiş bir dünyada insan başlıca değer olmaya doğru gidiyordu.

Buna göre;

- I. yalnızca felsefede değil, sanat dalları ve edebiyatta da dönüşümün başladığı,
- II. insan ve evren kavrayışında yenileşmenin görüldüğü,
- III. insanı değerlendirmede yine insan kavramının kendisinden yola çıkıldığı

durumlarından Rönesans için geçerli olanlar aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) I, II ve III   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve III   E) Yalnız III

2. "Rönesans devinimi tam anlamında insanın insana dönüşü olarak belirdi. İnsanın yeni yeni toprakları keşfederken kendini de bir insan olarak keşfetmeye başladı." **diyen birisi, Rönesans'ta öne çıkan düşünsel akımlardan hangisine vurgu yapmaktadır?**

- A) Rasyonalizm   B) Empirizm
C) Hümanizm   D) Sensualizm
E) İdealizm

3. Rönesans, yaşamın dinselikten başka bir yüzü ya da yüzleri olabileceğini ortaya koydu. İnsan sanatın, felsefenin konusu olabilirdi ya da olmalıydı. İnsanın salt inanan bir varlık olma algısının dışında taşınmasının mihenk taşı Rönesans'tı.

Bu parçaya göre Rönesans aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatın yükselişi
B) İnsanın felsefeyle ilgilenişi
C) Dinin hayata egemen oluşu
D) İnancın çok yönlülüğü
E) İnsan algısının laikleşmesi

4. 15. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar uzanan oldukça geniş bir dönemdir Rönesans dönemi. Bu dönem 17. yüzyılın düşüncede akılcı ve mekanikçi, sanatta da akılcı ve gerçekçi atılımlarına bağlanırken bir köprü özelliği gösterir. Yeni Çağ, doğururken, kendisiyle karşılaştıracak ya da kendisine aykırı düşecek koşulları değil, arayışlarının güçlü ürünü olan koşulları yaratmış olacaktır. Bu yüzden Rönesans bir bakıma bir hazırlık dönemidir; onu tam tamına bir hazırlık, bir geçiş dönemi olarak belirleyemeyişimizin nedeni, bir çok bakımdan yeni getirmiş olmasıdır.

Bu parçadan yola çıkarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Rönesans yaklaşık dört yüzyıllık bir geçiş dönemidir.
B) Rönesans Yeni Çağ'ın koşullarını hazırlayan bir temel atma zamanıdır.
C) Rönesans Yeni Çağ'ı hazırlamasının yanında pek çok yeniyi de getirmiştir.
D) Rönesans, akılcı, gerçekçi ve mekanikçi düşüncenin temellerini atmıştır.
E) Rönesans eskiyi geride bırakırken yeninin hazırlığını yapmıştır.

5. Rönesans, sanat açısından tam bir olgunluklar çağı özelliği göstermiştir. Rönesans sanat dünyası en yetkin ürünlerini edebiyat, yontu, resim ve mimarlık alanlarında ortaya koydu. Özellikle İtalyanların üç büyüğü Leonardo da Vinci, Raffaello, Michelangelo insanlığa ölmez ürünler armağan ederken tam tamına bir insan araştırmacısıydılar. Bu dönemde insanlar sanat yapmakla yetinmediler, sanatın ne olup olmadığıyla ilgili de düşündüler. MÖ. IV. yüzyıldan beri adı anılmayan "güzel" araştırması yeniden gündeme gelmiş oldu.

Bu parçaya dayanarak Rönesans'ın aşağıdaki felsefe alanlarından hangisinin yeniden canlanmasını sağladığı söylenebilir?

- A) Epistemoloji   B) Estetik
C) Ontoloji   D) Etik
E) Metafizik

6. Rönesans'ın ortaya koyduğu insancı düşünce özellikle Fransız, İngiliz ve İspanyol edebiyatlarında en yetkin anlatımlarını kazanmıştır. Fransa'da Rabelais ve Montaigne, İngiltere'de Sheakespeare, İspanya'da Cervantes insancı edebiyatın en ünlü adlarıdır. Rönesans'ta edebiyat bir sanat etkinliği olduğu kadar bir felsefe etkinliğidir. Rönesans döneminin edebiyat adamları gerçek anlamda seçkin kişilerdir, her biri derin kültür adamıdır, bunlar yalnızca sanatçı değil aynı zamanda düşünürlerdir. Dizgisel felsefeleri ya da gerçek anlamda felsefeleri bir yüzyıl içinde oluşturacak koşullar bu edebiyatta içkindir.

Buna göre;

- I. Rönesans'ta felsefe değil, sanat vardır.
II. Rönesans'ın itici gücü felsefe değil, sanat olmuştur.
III. Sanatta, özellikle Rönesans edebiyatında felsefi bir derinlik vardır.

yargılarından doğru olanlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) Yalnız III   E) II ve III

7. Teolojinin gerçek iman, papalığın da düşünceler ve vicdanlar üzerinde kurduğu baskıyı şiddetle eleştiren Erasmus, bu eleştirilerini ..... adlı eserinde dile getirir. O, eserinde gerçek Hristiyanlık ruhunu Antik Çağ'ın basitlik ve yalınlığında arayan bir düşünürdür.

Parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Denemeler   B) Deliliğe Övgü
C) Devlet   D) Kanunların Ruhü
E) Prens

8. Montaigne, dünyanın görünme biçimleriyle duyuların deneyimlerini, antik kuşkucuların yaptığı gibi, kendisine rehber aldı. Ona göre duyular, insanlara kendileriyle ve fiziki dünyayla ilgili, fiziki olarak ayakta kalmayı ve gerçek hazza erişmeyi sağlayacak şekilde yeterince sağlam bilgiler verir. Dünyanın insana görünme biçimleri de, nesnel doğruluklarından tamamen bağımsız olarak, gerçek bir değere sahiptir. Din ve yasalar dünyayla ilgili pozitif olgular olup, onları ret veya inkar etmek bir uçurum kenarında olan insanın hiçbir tehlikeyle karşı karşıya olmadığını söylemesine eşdeğerdir. Pratik yargı kişinin bir yurttaşı olduğu ülkesinin mevcut koşullarıyla örgütlenmeyi kabul etmesini gerektirir. Yargı gücü yine kişinin insan hayatına getirilebilecek uygun sınırlamalarla doğru ve yerinde olmayan sınırlamalar arasında bir ayırım yapmasını mümkün hale getirir.

Bu parçada filozofun aşağıdaki alanlardan hangisine ilişkin görüşüne yer verilmemiştir?

- A) Bilgi   B) Ahlak   C) Din
D) Sanat   E) Siyaset

1. Aydınlanma düşünürlerine göre, akli normal işleyişinden alıkoyan, onun bütün insan varlıklarında benzer ya da aynı fonksiyonları yerine getirmesini önleyen birtakım faktörler vardır ve bu olumsuz faktörlerin en başında kurumsal ve kültürel çevre gelir. Aydınlanma düşünürleri aklın bu bozuluşundan Kilise'yi, devleti, batıl itikatları, bilgisizlik, sefalet ve önyargıyı sorumlu tutarlar. İnsanlara boş inançlar aşıl原因an, onların ceplerini ve gönüllerini ipotek altına alan, dolayısıyla maneviyatlarından çok hırsları, bencillikleri, bağnazlıklarıyla papazlar ve dolayısıyla Roma Katolik Kilisesi, onların gözünde en zararlı etkiyi meydana getirmiştir.

Buna göre;

- I. aklın özgürleştirilmesi,
- II. bilginin laikleşmesi,
- III. dinsel kontrolün artırılması

durumlarından, Aydınlanma düşünürlerinin kabul etmeyecekleri, aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) II ve III   E) Yalnız III

2. 18. yy. bilim, sanat ve felsefe alanında Rönesans'ın getirdiklerini değerlendiren bir yüzyıldır.

Belirtilen getiriler arasında aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Laik anlayışın düşünceye egemen olması
- B) Aklın gücüne güven duyulması
- C) Bilimsel düşüncenin gelişmeye başlaması
- D) İnançların egemenliğinin zayıflaması
- E) Geçmiş düşüncelerin yok sayılması

3. Aydınlanma filozofu için akıl, başka şeyler yanında esas, mantık ve bilim eğitimi yoluyla araştırılıp daha rafine hale getirilmiş bir tür ortak duyuya işaret eder. Bu yüzden, aklın bütün insanlarda hep aynı şekilde işlediğine, kendi uygun fonksiyonlarını yerine getirdiğine inanılmıştır.

Bu parçadaki durumu ifade eden seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akılda doğuştan hazır bilgiler bulunur.
- B) Akıl eşit olarak dağıtılmış tek şeydir.
- C) Aklın yapısı, nedenselliğin ana kaynağıdır.
- D) Akılsal kalıplar deneyin verileriyle doldurulur.
- E) Aklın temel niteliği bilgiyi oluşturmaktır.

4. 17. yüzyılın herbiri kendi içinde bütünlük taşıyan, böylece tam tamına kapalı bir sistem oluşturan felsefeleri, bir başka deyişle evren ve insanla ilgili tüm sorunlara bir bütünsellik içinde yanıt arayan ve herbiri ilk nedenlere kadar inmek ve son açıklamalara ulaşmak isteyen felsefeleri 18. yüzyılın eşliğinde hızla etkinliklerini yitirdiler. Bunun yerine çok basit, çok yüzeysel ve yalın felsefeler ortaya çıktı. İlk bakışta bu yeni felsefelerin, gerçek felsefi dayanaklardan, en başta da bütünsellikten ve köktencilikten yoksun kaldığı düşünülebilir.

Bu parçadan yola çıkılarak, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) 17. ve 18. yüzyıl felsefeleri arasında sistematik açıdan fark vardır.
- B) 17. yüzyıl felsefesi sistem kurma yoluna gitmişken, 18. yüzyıl felsefesinde sistemcilik görülmez.
- C) 18. yüzyıl felsefesi sistematik olmadığından daha yalın niteliktedir.
- D) 18. yüzyıl felsefesi, bütünlüklü bir varlık anlayışı üzerinde yükselmiştir.
- E) 17. yüzyıl felsefesi, sorunlara radikal bir tutumla yaklaşırken, 18. yüzyılda yaklaşım daha yüzeyseldir.

5. 18. yüzyıl düşünürlerinden Berkeley 18. yüzyılın daha çok din dışı düzeyde gelişen felsefeleri ve insanlığın 16. yüzyıldan sonra başlayan tanrıtanımaz eğilimleri karşısında dini savunan bir felsefe geliştirmek istemiştir. Bu felsefenin çağın eğilimlerine ters düşmesini umursamayarak ruhçulukla deneyciliği, maddecilikle idealizmi, birbiriyle bağdaşması olanaksız bir çok şeyi birbiriyle kaynaştırmayı denemiştir. Amacı her şeyden önce materyalist düşüncenin gelişimine köktenci bir tutumla engel olmaktır. Maddenin olmadığı bir ortamda maddecilik de olmaz diye düşünmektedir.

Buna göre;

- I. Karşıtlık içeren görüşleri sentezlemek istemiştir.
- II. Çağın genel düşüncesine aykırı bir felsefi duruş geliştirmiştir.
- III. Görüşleri evreni ve oluşumu somuta indirgeyen bir nitelik gösterir.

saptamalarından Berkeley için söylendiğinde doğru olmayanlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

6. Ada Aydınlanması adı verilen İngiliz düşüncesi, (Locke, Berkeley, Hume) Aydınlanma'nın Kant'a kadar devam edecek olan ana bakış açısına tamamen hakim oldu. Söz konusu grup, doğal olarak "ideler yolu"ndan gitmeyi tercih etti. Yani şeylerin bizzatı kendilerinden çok, deneyim üzerinden felsefe yaptı. Bu yüzden Rönesans sonrası Avrupa felsefesinin akılcı ve metafiziksel olduğu yerde, Aydınlanma felsefesi deneyimci temelde epistemolojik bir karakter taşıdı.

Bu durumda Ada Aydınlanmasının aşağıdaki akımlardan hangisine uygun düşünce ürettiği söylenebilir?

- A) Rasyonalizm   B) İdealizm
C) Fenomenoloji   D) Septisizm
E) Empirizm

7. Bütün bir Orta Çağ boyunca Hristiyan dünya tasavvuru ile feodal Avrupa'nın sosyo-politik yapıları arasında, esas itibarıyla Tanrı, papa ve kraldan meydana gelen geleneksel otoriteler etrafından yoğunlaşan bir yapı kurulmuştu. 18. yüzyıla gelindiğinde bu yapı bozulmaya başladı. Çünkü Hristiyanlığın rasyonel düşünen insanın gözündeki akıldışılıklarıyla kuralları ve politikanın zorbalık ve adaletsizlikleri, modern zihniyet açısından kendisine başkaldırılacak bir oluşuma dönüşmüştü.

Bu parçadan;

- I. Orta Çağ siyasi ortamının Aydınlanmada değişmeye başlaması,
- II. eski otoritelerin, Aydınlanma dönemi insanların gözünde sarsılmaya başlamış olması,
- III. aydınlanmanın düşünsel zeminde politik ve dinsel bir kaşı duruşu içermesi

saptamalarından doğru olanlar aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I, II ve III   E) I ve II

8. Aydınlanmanın kurucu filozofu olarak John Locke gösterilir. Locke, yeni yeni gelişmekte olan doğa bilimlerinden etkilenmişti. Dolayısıyla da istenen şey dünyaya ilişkin bilgiye eğer, felsefede kendilerine öykünülmesi gereken kişilerin matematikçilerinden çok ampirik verilere itibar eden fizikçiler olduğu sonucuna vardı. Bu yüzden, o kendi felsefesine model olarak, fizikçinin ampirik analizini, tümevarımsal akıl yürütme tarzını aldı; gerçek bilginin ölçütü olarak da teori ya da fikirlerin gözlemlenebilir verilerle uyuşması ölçütünü benimsedi.

Buna göre;

- I. Kabul ettiği doğruluk ölçütü "uygunluk"tur.
- II. Empirisit bir felsefeden yana durmuştur.
- III. Tümdengelimsel akıl yürütme yöntemini felsefesine temel yapmıştır.

saptamalarından Locke için söylendiğinde yanlış olanlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) II ve III   E) Yalnız III

1. 19. yüzyılın hemen başları, 18. yüzyılın aklına karşı olumsuz bir tepkiyi ifade eden romantik harekete tanık olur. Köyden kente göçü hızlandıran, toplum içinde daha önce görülmemiş bir sefaletle yol açarken, farklı toplum felsefelerini gündeme getiren Endüstri Devrimi yüzyılın ortalarında olgunlaşır. 1848 yılında Paris'te yaşanan büyük devrim, Avrupalının bilincine "burjuva" ve "proleterya" kavramlarını sokar. Biyoloji biliminde ise Darwin'in evrim kuramıyla birlikte, 19. yüzyıl bu kez bir entelektüel devrime tanık olur.

Bu parça, aşağıdakilerden hangisine ilişkin bir açıklama içermektedir?

- A) 19. yüzyıl siyasetinin niteliği
B) 19. yüzyıl bilimindeki gelişmeler
C) 19. yüzyıl felsefesini etkileyen koşullar
D) 19. yüzyıl ekonomik yapısı
E) 19. yüzyıl sanatının özellikleri

2. 19. yüzyıl felsefesine bakıldığında, felsefenin alanına akıldışının da girmiş olduğu görülür. 19. yüzyılın kimi filozofları gerçekliğin sanıldığı gibi rasyonel olmadığını, kör bir iradenin gerçekliğe nüfuz ettiğini öne sürdüler.

Buna göre;

- I. felsefeye yeni bakış açılarının eklenmiş olduğu,
II. felsefede aklın egemenliğinin sona erdiği,
III. akli tüm yönleriyle konu edinen bir felsefenin geliştiği

saptamalarından 19. yüzyıl felsefesi için doğru olmayanlar aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) II ve III   E) Yalnız III

3. Felsefe tarihçileri Aydınlanma'nın sonu olarak Kant'ın 1804 yılındaki ölümünü gösterirler. 19. yüzyılla birlikte, felsefede daha önce rastlanmamış fikrî bir çeşitlilik başlar. Bu yüzyılda felsefede fethedilecek veya keşfedilecek yeni alanlar ortaya çıkar. Bunlardan biri de zihin ya da diğer adıyla bilincin alanıdır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Düşünmenin kendisinin konu edildiğinin
B) Bilginin temeline aklın yerleştirildiğinin
C) Akıldışı alanın da felsefeye girdiğinin
D) Bilgi birikiminin artmaya başladığının
E) Akıl tarafından biçimlendirilen bir evren algısının varlığının

4. Empirizme dayalı, bilimsel felsefe geleneğinin 19. yüzyıldaki adresi İngiltere ve Fransa olmuştur. Söz gelimi Fransa'da ..... pozitif felsefesini Bacon'dan, İngiliz empirizminden ve Aydınlanma'nın ilerleme düşüncesinden etkilenmiş olarak öne sürdü. Onun pozitivistliği, bilimin kabul gören yöntemleri tarafından üretilmemiş bilgiyi reddetme noktasında temel buluyordu.

Parçada boş bırakılmış yere gelmesi gereken filozof adı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hegel   B) Nietzsche   C) Marx
D) Kierkegaard   E) Comte

5. 19. yüzyıla önce Alman idealizmi damgasını vurdu. Fichte, Schelling ve Hegel gibi Alman idealistlerinin bizzat teoloji eğitimi almış olmaları, Alman idealizminin dinle yakın temas halinde şekillenmesine neden oldu. Bu durum, Alman idealizmi eliyle felsefenin metafiziksel ruhunu yeniden canlandırdı.

Bu parçaya göre, 19. yüzyıl Alman idealizminin felsefeye getirdikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Kavramsal bilgi üretimine önem verilmesi
B) Metafizik temelli felsefelerin canlanması
C) Olgudan değil, zihinden yola çıkılması
D) Nesnel gerçeğin felsefi olarak konu edilmesi
E) Metafiziğin imkânının vurgulanması

6. 19. yüzyıl düşünürlerinden J. S. Mill'in felsefeye önemli katkısının etik ve politik alanda olduğu kabul edilir. ....in 19. yüzyıldaki en büyük temsilcisi olan Mill, teorisiyle Sanayi Devrimi'nin yarattığı olumsuzluklarla mücadele etme yönünde demokratik yollarla hayata geçirilebilecek bir çözüm denemesi yapmıştır. Ekonomik hayatın düzenlenmesinde özgürlük kavramını temel alan bu çözüm denemesi Avrupa siyasetini büyük ölçüde etkilemiştir.

Parçada boş bırakılan alana getirilmesi gereken kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) sosyalizm   B) pozitivism   C) pragmatizm
D) liberalizm   E) idealizm

7. 19. yüzyıl felsefesi oldukça çeşitlilik ve renk içeren bir felsefe olarak tanımlanır. Bu yüzyılın bir yandan ideolojilerin ve güçlü karşıtlıklar içeren felsefi akımların dönemi olduğu konusunda pek çok felsefe tarihçisi hemfikirdir.

Buna göre;

- I. İdealizm - Pragmatizm
II. İrrasyonalizm - Pozitivizm
III. Liberalizm - Marksizm

verilenlerden parçada anlatıldığı şekilde karşıtlık içerenler aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) I ve II   B) Yalnız I   C) I, II ve III
D) II ve III   E) Yalnız III

8. 19. yüzyıl felsefesinin daha çok bireysel filozoflar (bir akıma bağlı olmayan) tarafından temsil edilen irrasyonel kısmı vardır. Bu kısım aslında Aydınlanma ve Rasyonalizme karşı bir tepki olarak gündeme gelir.

Buna göre;

- I. Hegel,
II. Schopenhauer,
III. Nietzsche,
IV. Kierkegaard,
V. Fichte

adlarından irrasyonalizmle adları anılabilecek olanlar, aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) I, II ve III   B) III ve IV   C) III, IV ve V
D) I, IV ve V   E) II, III ve IV

1. 19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçişte felsefe dünyasının en ilgi çekici kişiliklerinden biri de Wilhelm Dilthey'dir. O, bir tarih felsefecisidir, tüm düşüncelerini tarih temeli üzerine oturtmuştur, öte yandan tarihselciliğini öznelci bir anlayışla dengelemeye çalışmıştır. Dilthey felsefeyi klasik anlamından uzaklaştırır; dünya, ruh ve Tanrı ile ilgili metafizik araştırma olmaktan çıkarır, onu tam anlamında bir "insan bilimi" olarak belirler. Deneysel bilimlerin ya da doğa bilimlerinin yanında bir insan bilimi de olmalıdır. Bu bilim insan yaşamını ele alacak, onu ruhbilimsel, dinsel, sanatsal ve hukuksal ve benzeri anlamlarda ya da daha genel olarak kültür anlamında inceleyecektir.

Parçadan yola çıkarak, Dilthey'in düşüncesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kültürel felsefesinin temeline tarihi yerleştirmiştir.
 B) Felsefenin klasik konuları yerine insan yaşamını çevreleyen kavramları konu edinmiştir.
 C) Felsefenin metafizikle sınırlanmış alanının çerçevesini genişletmiştir.
 D) Felsefenin, doğa bilimleri gibi ama insanı konu edinen bir bilime dönüşmesini amaçlamıştır.
 E) Evrenin oluşumu ile Tanrı'nın varlığı arasında bağlantı kuran bir felsefe geliştirmiştir.

2. 20. yüzyıl felsefesine bakıldığında, bilim ve teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan kültür bunalımının yarattığı sorunların belirleyici nitelik taşıdığı görülür. Bu nedenle felsefenin insan yaşamını doğrudan etkileyen alanlarla ilgili tartışmalara giriştiği gözlenir. Kültür öğelerinin sorgulanması filozofları aksiyolojinin alanları üzerinde uzmanlaşmayı yöneltmiştir.

Buna göre;

- I. toplum felsefesi,
 II. siyaset felsefesi,
 III. bilgi felsefesi,
 IV. sanat felsefesi,
 V. ahlak felsefesi

aksiyoloji alanlarının içinde yer almayan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Geliştirdiği Yeni Ontoloji ile 20. yüzyılda etkili olmuş düşünürlerden biri de Nikolai Hartmann'dır. Hartmann'a göre felsefenin amacı sorular sormak, nesnenin tanıtlamasından giderek onun nesnel yapısını kavramaya çalışmaktır. Bilgi nesnesi aşkın bir nesne olarak vardır. Hartmann'ın en ilgi çekici yanı Scheler'in izinde bir değerler anlayışı geliştirmiş olmasıdır. Buna göre Hartmann kişiyi yüce değer olarak belirler ancak Scheler'in benimsemiş olduğu "toplumsal kişilik" fikrini dışlar.

Parçaya göre Hartmann'ın düşüncesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilginin oluşumunda belirleyici olanın nesne olduğunu savunmuştur.
 B) Değer alanında bireyi merkeze alan bir düşünce geliştirmiştir.
 C) Bilginin ortaya çıkışının temelinde soru sorma eylemini görmüştür.
 D) Toplumunu kişiliği olan, büyük bir birey olarak ele almıştır.
 E) Nesneye yönelmenin ve onu tüm yönleriyle ortaya koymanın zorunluluğuna inanmıştır.

4. 20. yüzyıl felsefesinin en tanınmış filozoflarından olan Russell'ı daha çok İngiliz deneyci felsefesinin, özellikle İngiliz pozitivizminin, J.S.Mill'in, hatta Hume'un bir sürdürücüsü saymak yanlış olmaz. Hiçbir İngiliz filozofu geleneksel İngiliz deneycilik çizgisinin dışına çıkmadığına göre, Russell'ın da bu çizgide kalmış olması son derece olağandır. Her ne olursa olsun, Russell bilim sorunları üzerine düşünen pozitif bir filozof, ayrıca toplum sorunları, insanlık sorunları üzerine kafa yoran, bu sorunlar adına eyleme geçebilen bir düşünürdür. Sartre gibi o da siyasal yaşama dönük kararlı tutumlarıyla tanınmıştır.

Buna göre;

- I. İngiliz deneyciliği geleneğinin içinde yer almıştır.
 II. Düşüncesiyle eylemlerini birleştirmiştir.
 III. Olgusal bilgiyi dikkate almıştır.
 IV. Toplumsal ve siyasal sorunlar ilgi odağındadır.
 V. Felsefenin metafizik alanıyla ilgili çalışmıştır.

yargılarından Russell için doğru olmayan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Bergson ve Whitehead, 20. yüzyıl felsefesinde adları "Çağdaş Metafizikçiler" olarak anılan düşünürlerdir. Bu metafizikçiler, bilimde evrim teorisi, rölative fiziği benzeri yepyeni bilimsel teorilerinin ortaya çıktığı bir sırada, gerçekliği anlamanın bir aracı olarak yeni bir metafiziğe duyulan ihtiyacın farkına varmışlardır. Buna göre her iki filozof da modern bilim paradigmasının düşüncede yol açtığı bütün kabulleri sorgulamakla, onlardan her birinin ciddi problemlere yol açtığını ifade etmekle kalmadı. Bu çerçevede doğanın mekanda yer kaplayan maddi cisimlerden oluşup oluşmadığı, atıl maddeden nasıl varlık düzeylerinin çıkabildiği, zekânın şeylerin mekanik düzenlenişini mantıksal ve matematiksel akıl yürütme yöntemleriyle kavramaya muktedir olup olmadığı, somut hayat deneyiminin cansız doğa yoluyla açıklanıp açıklanamayacağı sorularına tatmin edici yanıt getirmeye çalıştılar.

Buna göre, çağdaş metafizikçiler aşağıdaki alanlardan hangisine ilgi duymamışlardır?

- A) Bilimsel sonuçların varlık düşüncesine etkisi
- B) Mantık ve matematiğin gerçeği anlamadaki yerliliği
- C) Modern bilimin bakış açısının felsefedeki konumu
- D) Bilimsel sonuçları doğrulamanın yöntemi
- E) Yaşam ile doğa ilişkisinin niteliği

6. Dil felsefesi, dilin varlık –yapısı ve bu varlık– yapısının başka varlık alanıyla olan ilgisini, dilin hayatla ve sübjektif düşünce ile olan bağlarını ve dilin insan için taşıdığı anlamlar üzerinde araştırmalar yapan felsefe dalıdır.

20. yüzyıl felsefesi düşünüldüğünde, aşağıdakilerden hangisi, dil felsefesi üzerine çalışmalar yapmış bir düşünürdür?

- A) Comte
- B) Wittgenstein
- C) Sartre
- D) Khun
- E) Popper

7. 20. yüzyıla gelindiğinde, sadece gerçekliğin kendisi, sosyal, politik ve beşeri dünya değil, fakat bu dünya ya da gerçeklikleri anlayıp açıklamaya çalışan felsefenin kendisi de kompleks bir yapı ya da görünüm kazanır. Bunu en iyi çağdaş dünyada felsefeye katkı yapmış olan filozof sayısının çokluğunda veya 20. yüzyıla gelinceye kadar sadece ya da esas itibarıyla kurucu/bütünleştirici boyutuyla tezahür eden felsefenin 20. yüzyılda üç boyutuyla birlikte birden yani sırasıyla bütünleştirici, çözümleyici ve eleştirel boyutlarıyla temsil edilmesi olgusunda görebiliriz.

Buna göre;

- I. farklı bilgi alanlarının sonuçlarından yola çıkarak kapsayıcı bir düşünce oluşturma,
- II. analizci bir bakışla, felsefeye ait sorunları gözden geçirerek, yeni felsefeyi inşa etme,
- III. sorgulayıcı tavrını koruyarak bilgi ve kavram üretme

tavırlarından 20. yüzyıl felsefesi için geçerli olanlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) I, II ve III
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) Yalnız II
- E) Yalnız III

8. 20. yüzyıl düşünürlerinden Charles Sanders Pierce, doğruluk hakkındaki görüşlerini ileri sürmeden önce ileri sürülmüş doğruluk teorilerini ele alır. Bu amaçla ilk olarak bir önermeyi değerlendirmek için ölçüt olarak kullanılan ve doğuştan getirildiğine inanılan açıklık ve seçiklik ölçütünü hedef alır. Pierce'ye göre böylesi bir yöntem, aşırı öznel olmasından dolayı ölçüt olarak kabul edilemez.

Buna göre, Pierce'in eleştirisinin merkezinde aşağıdaki hangi filozof ve o filozofun kabul ettiği ölçüt vardır?

- A) Descartes – apaçıklık
- B) Aristoteles – tutarlılık
- C) Hume – uygunluk
- D) Dewey – yararlılık
- E) Comte – doğrulanabilirlik

1. Bilim dünyayı kullanılabilir parçalara ayırır. Bergson ise şeylerin özelliklerinin soyut olduğunu iddia eder; gerçek olan, daima dünyada biricik olandır. O halde dünyaya ilişkin hakikate ulaşmamızın yolu yok mudur? Bu tür bir hakikate sezgi ile ulaşırız. Sezgi kendinde şey ile birleşir ve onu kendi biricikliği içinde, içerinden kavrar. Ne tür şeylerin bu sezginin nesnelere olabileceği açık değildir ama ben kesinlikle bu nesnelere biriyim. Sezgiyle kendimin, yani ruhumun ve varoluşumun doğasını kavrama yeteneği kazanırım.

Bu görüşleri ile Bergson'u 20. yüzyıl felsefesinde etkin olan aşağıdaki görüşlerden hangisinin içine yerleştirebiliriz?

- A) Varoluşçu felsefe
B) Çağdaş metafizikçiler
C) Analitik felsefe
D) Ütopacılar
E) Eleştirel felsefe

2. Dewey'e göre empirizm de rasyonalizm de bilmeyi statik varlıklar olarak özne ile nesne arasındaki ilişkiyi bazen nesneden hareketle pasif, bazen de öznenin hareketle kurucu bir şekilde kavrarlar. Fakat bilmeyi yapmayı her durumda birbirinden ayırırlar. Araçsallık düşünmenin problemi çözme işiyle meşgul olur. Düşünme bu yüzden çıkar gözetmeyen bir hakikat arayışı olmadığı gibi doğruluk da şeylerin statik ve ezeli-ebedi bir niteliği değildir. Düşünme insanın çevresiyle sağlıklı ve ahenkli bir ilişki kurmasına, onun çevresine uyulanıp çevresini dönüştürmesine imkân veren zihinsel bir faaliyettir.

Parçadaki bu bakış açısı bilme eyleminin temelinde aşağıdakilerden hangisini yerleştirmektedir?

- A) Bilginin nesneyle uyumunu
B) İki iddianın bağdaşmasını
C) Yargının hiçbir şüpheye yer vermemesini
D) Bilginin uygulanabilir olmasını
E) Çoğunluğun doğrusunun kabul edilmesini

3. Kıta felsefesi, Avrupa'da daha ziyade Almanya ve Fransa'da geliştirilen ve içeriğinde modern ya da Aydınlanma karşıtı bir karakterle karşımıza çıkan felsefeleri barındırır. Bu felsefeler arasında ise fenomenoloji, varoluşçuluk, hermeneutik, Frankfurt Okulu, post yapısalcılık, postmodernizm ve feminizm gibi akım ve felsefe anlayışları bulunur. Kıta felsefesi, insana merkezi bir rol veren, her şeyi beşeri özneye akılcı bir biçimde indirgeyen bir metafizikle mümkün kılınan bir hümanizm eleştirisiyle karakterize olur.

Buna göre, Kıta felsefesinin aşağıdakilerden hangisine karşı olduğu söylenemez?

- A) Aydınlanmanın akılcılığına
B) İndirgemeci metafizik anlayışına
C) İnsanın akılsal özne olarak ele alınmasına
D) Birey merkezli felsefe geliştirilmesine
E) Modernizmin dünya kavrayışına

4. Nietzsche, Darwincilik'e hayrandı. Darwincilik ona gelişim fikrini –yaşayan organizmaların evrim süreciyle sürekli gelişimi inancını– aşılmasa da, doğal seçicilik ve en uygun olanın hayatta kalması düşüncesini onayladı. Daha zayıf ve değersiz örneklerin eleneceği ve sadece en soylunun ve türünün en iyisi olanın hayatta kalacağı fikri ona çekici geldi ve bu tür yasanın insan türü üzerinde de işleyebileceğini düşündü. Daha güçlü bireyler hayatta kalırken ve değersizlerin ölmesine katkıda bulunurken daha zayıf olanlar ölmeliydi. Hristiyanlığı küçümsedi çünkü Hristiyanlık karşıt bir ilkeyi benimsemişti: Hristiyanlık bizden, doğa kanunlarını ve hayatın kurallarını hiçe sayarak, zavallı, uysal ve zayıf olanları koruyup kollamamızı istiyordu.

Buna göre, Nietzsche'nin felsefesi ile Hristiyanlığın bakış açısı arasındaki anlaşmazlık, aşağıdakilerden hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) İnsan ve güç ilişkileri
B) Evrenin yaratılışı
C) Tanrı'nın varlığı
D) Bilimin amacı
E) Değerlerin saptanması

5. Tüm varoluşçu filozoflar bireyden bireye ilişkileri dramatik ilişkiler olarak görürler. İlişkinin çeşidi öznel ilişki olunca elbette böyledir bu. Öznelliğin kolay kolay anlaşılamayan ancak sanatta yetkin anlatımlara ulaşan öznel bir dili vardır. Böylesi bir ilişkide bizi nesnele çıkarabilecek yollar bulanık ve düşseldir, tehlikelerle doludur. Bir kere ben'i mutlaklaştırdınız mı, ona özel özellikler yüklediniz mi, onu kendi içine hapsettiniz mi bir daha onu başkasına kolay kolay ulaştırıramazsınız.

Parçada varoluşçuluğa yöneltilen eleştiriler arasında, aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Birey'i ve ben'i temel alma
B) Kişiler arası ilişkileri dramatikleştirme
C) Öznelden yola çıkıp nesnel sonuçlara ulaşabilme
D) İnsan benliğini mutlaklaştırma
E) İnsanı benliğine kapayıp, dış dünya ile ilişkisini kesme

6. 19. yüzyılın sonuna kadar felsefeye sistemler ege- men olmuş ve dünyanın farklılık gösteren çok çeşitli fenomen veya algısal görünüşleri felsefenin kurucu boyutu üzerinden birtakım sistemler yoluyla anlaşılır kılınmaya çalışılmıştı. Felsefenin 19. yüzyıldan itibaren giderek güç kaybetmeye başlayan söz konusu kurucu/bütünleştirici veya metafiziksel boyutu, çok sayıda filozof ve akımın yer aldığı 20. yüzyılda sadece bir kaç filozof ve bir akım tarafından temsil edilmiştir.

Buna göre, 20. yüzyıl felsefesi için yapılan;

- I. filozofların sistem kurmak yerine, spesifik konular üzerinde çalışma yaptığı,
II. yaşamın ve bireyin çeşitlenmesinin, felsefenin kapsayıcılığı üzerinde olumsuz rol oynadığı
III. bilimsel ve toplumsal gelişmelerin felsefeye olan ihtiyacı ortadan kaldırdığı

saptamalardan uygun olmayanlar aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) II ve III
D) I ve II   E) Yalnız III

7. 19. yüzyılda yaşamış olan Kierkegaard'ın 20. yüzyıl varoluşçuluğunu önceleyen bir filozof olduğu düşünülür. Kierkegaard, her kişinin biricik bir gerçeklik olduğunu, insanlar hakkında konuşurken bilimin başvurduğu soyutlamalara indirgenemeyeceğini birçok kez tekrar eder. Ama bu her birimizin biricik ve tekrar edilemez bir şey olduğunu söylemek yeterli değildir çünkü iki taş ya da ağaçtaki iki yaprak da birbirinin aynı değildir. Önemli olanı her taşın ya da yaprağın soyut terimlerin yardımıyla enine boyuna tanımlanabilmesidir ama kişi böyle –yüzeysel bir şekilde– tanımlanamaz. Kişinin biricikliğini yakalayacak soyut kategoriler yoktur. Ve dilimiz çeşitli nesnelere tanımlamak için tasarlanmış soyut ifadeler içerdiğinden, sıra benliğinin, yani "Ben"in, biricik ve tekrar edilemez gerçekliğini tanımlamaya gelince çaresiz kalır.

Buna göre;

- I. Her birey benzersizdir ve bilimin genel kategorileri onu açıklamada yetersizdir.
II. Dilin soyut bir araç olması; soyut bir genellemeyle açıklanamayacak olan birey'in açıklanmasını olanaksızlaştırır.
III. İnsanın benzersizliği, doğadaki diğer benzersizliklerden farklı olmadığı için bilimin evrensel nitelermelerine indirgenebilir.

Yargılarından Kierkegaard'ın kabul etmeyecekleri, aşağıdakilerden hangisinde gösterilmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

8. Dil ile dünya arasındaki ilişki nedir? Aristoteles ile Orta Çağ filozoflarının düşünmenin yapısını, Aydınlanma dönemi filozoflarının bilginin kaynağını ve bilme yetisinin sınırlarını araştırırken değişik biçimlerde sordukları soru bundan başka bir soru değildir aslında.

Söz konusu ilişkiyi;

- I. analitik felsefe,
II. pragmatizm,
III. existansiyalizm

akımlarından 20. yüzyılda sorgulamış olanlar aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) Yalnız II
D) I, II ve III   E) II ve III